

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Майя НІКОЛАЄВА

“ 09 ”

2022р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Трудове право

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність: 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Освітньо-професійна/наукова програма: Середня освіта (Географія)

Робоча програма навчальної дисципліни «Трудове право». Одеса: ОНУ, 2022.
18 с.

Розробник: Тригуб Валентина Іванівна – кандидат географічних наук, доцент
кафедри географії України, ґрунтознавства і земельного кадастру.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і
земельного кадастру

Протокол № 2 від " 2 " 09 2022 р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(Андрій БУЯНОВСЬКИЙ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП "Середня освіта. Географія "

(Марія АДОБОВСЬКА)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від " 2 " 09 2022 р.

Голова НМК

(підпис)

(Віталій СИЧ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і
земельного кадастру

Протокол № ___ від. " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри географії України, ґрунтознавства і
земельного кадастру

Протокол № ___ від. " ___ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

(підпис)

(_____
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3.0 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>014 Середня освіта</u> (код і назва) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Вибіркова дисципліна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		4-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		8-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		20 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		- год.	- год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		54 год.	год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – формування у студентів поглибленого розуміння основних понять і категорій трудових правовідносин, вивчення основних принципів та інститутів трудового права, напрямів правового регулювання трудових та тісно пов'язаних з ними відносин, набуття навичок роботи з нормативними актами.

Завдання курсу – засвоєння студентами системи науково-теоретичних і практичних знань з трудового права, визначення та розкриття змісту понять, категорій трудового права; ознайомлення з основними положеннями та проблемами трудового права і його окремими інститутами; вивчення загальних, специфічних об'єктивних закономірностей розвитку трудового права; засвоєння студентами основних нормативних актів, що регулюють питання трудових правовідносин в Україні, у тому числі пов'язаних з професійною діяльністю..

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) загальних компетентностей (ЗК): знати й розуміти предметну область та розуміння професійної діяльності (ЗК.1); здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях (ЗК.6); здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК.7);

в) фахові компетентності спеціальності (ФК): здатність використовувати знання нормативно - законодавчої бази, зокрема чинного земельного, аграрного, екологічного та природоресурсного права, основних проблем, пов'язаних із землекористуванням, водокористуванням, надрокористуванням, лісокористуванням тощо, вміння використовувати набуті знання в сфері регулювання земельних відносин (ФК.17).

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН8 - знає елементи теоретичного й експериментального (пробного) дослідження в професійній сфері та методи їх реалізації, розуміє сутність дисциплін, їх місце та роль у формуванні різносторонньо розвинутого фахівця географа;

ПРН26 - розуміє значення культури як форми людського існування, цінує різноманіття та мультикультурність світу і керується у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;

ПРН29 - здатний проектувати траєкторію власного професійного розвитку і вдосконалювати з високим рівнем автономності здобуті під час навчання предметні компетентності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- поняття трудового права, його предмет, метод, функції, принципи;
- джерела трудового права, поняття та особливості трудових правовідносин, їх елементи;
- поняття, види та порядок укладання трудового договору, поняття, різновиди та порядок припинення трудових правовідносин у професійній діяльності;
- поняття та сутність колективно-договірних правовідносин, їх елементи;
- сутність та порядок укладення колективних договорів і угод;
- сутність та особливості правовідносин у сфері працевлаштування та зайнятості;
- правову природу та правове регулювання робочого часу та часу відпочинку;
- сутність та елементи оплати праці;
- сутність, особливості, підстави та заходи матеріальної та дисциплінарної відповідальності за трудовим правом;
- сутність дисципліни праці та внутрішнього трудового розпорядку, їх правове регулювання;
- основи правового регулювання охорони праці, нагляду та контролю за дотриманням законодавства про працю та правил з охорони праці;
- правове регулювання порядку вирішення колективних трудових спорів (конфліктів); основи правового регулювання відносин соціального забезпечення;

вміти:

- використовувати основну юридичну термінологію в галузі трудового права;
- аналізувати нормативно-правові акти, що регулюють норми сучасного трудового права;
- самостійно працювати з нормативно-правовими актами, визначати зміст певних фактичних відносин у сфері праці;
- застосовувати та тлумачити чинне законодавство, колективні угоди, колективні договори, трудові угоди і трудові контракти;
- розробляти проекти колективних угод, колективних договорів та інших локальних правових актів в тому числі у професійній діяльності вчителя;
- вичерпно, логічно та творчо викладати інформацію щодо трудових правовідносин в усній і письмовій формі;
- ґрунтовно висловлюватися та дискутувати, пов'язуючи при цьому теоретичний матеріал з трудового права із конкретними практичними питаннями регулювання трудових відносин у професійній діяльності вчителя.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет, метод, система, джерела, принципи та функції трудового права. Трудові правовідносини. Колективні договори та угоди.

Тема 1. Поняття, функції та система трудового права. Принципи та джерела трудового права. Поняття, ознаки і сутність трудового права. Трудове право України як самостійна галузь права, її співвідношення з суміжними галузями права. Предмет трудового права. Класифікація відносин, що складають предмет трудового права. Метод трудового права та його особливості. Функції трудового права. Система трудового права як галузі права і науки. Співвідношення системи трудового права та системи законодавства про працю.

Поняття, система та види джерел трудового права. Внутрішні джерела трудового права. Зовнішні джерела права. Локальні нормативні акти: поняття, види, особливості розробки і прийняття. Сфера дії норм трудового права. Єдність та диференціація правового регулювання праці. Юридична сила джерел трудового права.

Тема 2. Поняття, склад та види трудових правовідносин. Суб'єкти трудового права. Поняття трудових правовідносин, їх особливості і ознаки. Передумови виникнення трудових правовідносин: наявність правової норми правосуб'єктність (правоздатність і дієздатність) учасників трудових правовідносин наявність юридичного факту. Характеристика норм трудового права як передумови виникнення трудових правовідносин. Трудова правоздатність і трудова дієздатність – друга необхідна передумова виникнення трудових правовідносин. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни і припинення трудових правовідносин. Елементи трудових правовідносин: об'єкт, зміст та суб'єкти трудових правовідносин. Види трудових правовідносин. Індивідуальні та колективні трудові правовідносини. Поняття і класифікація суб'єктів трудового права. Основні суб'єкти трудового права – працівник та роботодавець (уповноважений ним орган). Поняття та повноваження трудових колективів, їх класифікація. Поняття профспілок, їх завдання і функції. Зміст трудових правовідносин. Характеристика прав та обов'язків суб'єктів трудових правовідносин. Характер трудових правовідносин.

Тема 3. Поняття та порядок укладення трудового договору. Поняття колективного договору. Місце, роль та головні завдання профспілок у колективно-договірних відносинах. Колективний договір – одна з форм участі трудового колективу в управлінні підприємствами та організаціями. Поняття колективної угоди. Генеральна угода, галузеві і регіональні угоди, їх сторони і зміст. Поняття і значення трудового договору. Трудовий договір як засіб реалізації прав громадян на працю, який закріплений в Конституції України. Відмінність трудового договору і цивільно-правових договорів. Сторони і зміст трудового договору. Строк та форми трудового договору. Трудовий договір про тимчасову і сезонну роботу. Укладення трудового договору. Загальні правила прийому на роботу. Спеціальні правила прийому на роботу та їх значення. Працевлаштування окремих категорій громадян. Питання працевлаштування громадян в

практичній діяльності Національної поліції. Поняття і види переводів на іншу роботу. Відмінність переводу і переміщення. Переміщення на іншу постійну роботу. Переміщення на іншу тимчасову роботу. Підстави припинення трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Основи та порядок розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу. Особливий порядок звільнення працівників деяких категорій. Розірвання трудового договору з ініціативи компетентних державних і профспілкових органів, які не є стороною трудового договору. Забезпечення зайнятості звільнених працівників та її гарантії. Усунення від роботи та його правові наслідки. Значення дотримання правил прийому на роботу і звільнення для попередження правопорушень.

Змістовий модуль 2. Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян України. Робочий час. Час відпочинку. Оплата праці.

Тема 4. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування населення

Право громадян на працевлаштування. Поняття, форми і організація працевлаштування. Поняття підходящої роботи. Особливості працевлаштування випускників вищих навчальних закладів, підготовка яких здійснювалась за державним замовленням. Особливості працевлаштування неконкурентоспроможних громадян на ринку праці. Порядок оформлення іноземцям та особам без громадянства дозволу на працевлаштування в Україні.

Поняття і форми зайнятості. Державна політика зайнятості населення. Принципи державної політики зайнятості населення: забезпечення рівних можливостей всім громадянам в реалізації права на вільний вибір виду діяльності; сприяння забезпеченню ефективної зайнятості; координація діяльності у сфері зайнятості. Види зайнятості. Державна служба зайнятості. Склад державної служби зайнятості. Функції державної служби зайнятості. Повноваження державної служби зайнятості. Державні гарантії працевлаштуванню населенню у працевлаштуванню віці.

Поняття безробітного, його правовий статус. Види безробіття. Повне безробіття. Часткове безробіття. Причини росту безробіття. Забезпечення зайнятості звільнених працівників та її гарантії. Забезпечення працевлаштування інвалідів. Розпорядження коштами Фонду загальнообов'язкового державного страхування України на випадок безробіття. Принципи страхування на випадок безробіття.

Тема 5. Робочий час та час відпочинку. Поняття робочого часу по трудовому праву. Норми тривалості робочого часу. Види робочого часу. Нормальна і скорочена тривалість робочого часу. Неповний робочий час. Види неповного робочого часу. Ненормований робочий час. Порядок застосування ненормованого робочого часу. Правове регулювання роботи у нічний час. Надурочні роботи. Правове регулювання надурочних робіт. Відмінність надурочних робіт від ненормованого робочого часу. Особи, які залучаються до надурочних робіт або протягом ненормованого робочого часу. Граничні норми застосування. Порядок компенсації. Порядок оформлення. Попередження про залучення до робіт. Тривалість застосування: періодичне застосування, постійне застосування. Чергування. Режим робочого часу. Види режимів робочого часу.

Облік робочого часу. Підсумований облік робочого часу. Час початку та закінчення роботи. Графік змін.

Поняття і види часу відпочинку. Конституція про гарантії права на відпочинок. Перерви протягом робочого дня (зміни). Щоденний (між змінний відпочинок). Щотижневий відпочинок (вихідні дні). Святкові дні.

Тема 6. Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати. Поняття заробітної плати. Заробітна плата та її індексація. Система заробітної плати та її види. Функції заробітної плати. Структура заробітної плати, її відмінність від винагород за цивільно-правовими договорами.

Організація виплати заробітної плати. Основна заробітна плата. Додаткова заробітна плата. Номінальна (юридична) і реальна (фактична) заробітні плати. Мінімальна заробітна плата. Середньомісячна заробітна плата. Виплати, що не враховуються при

обчисленні середньомісячної заробітної плати. Заохочувальні виплати. Премії, надбавки та інші винагороди за підсумками роботи. Обмеження утримань із заробітної плати.

Тарифна система в оплати праці. Нормативи, що встановлюються для організації і планування оплати праці. Тарифікації робіт. Присвоєння розрядів робітникам. Призначення на посади і регламентація праці службовців. Елементи тарифної системи: тарифні ставки, тарифні сітки, схеми посадових окладів, тарифно-кваліфікаційні довідники.

Система оплати праці. Відрядна система оплати праці. Погодина система оплати праці. Особливості оплати праці в надурочний та нічний час. Оплата праці у святкові та неробочі дні. Оплата праці у випадку суміщення та сумісництва професій (посад). Гарантійні виплати і доплати. Випадки встановлення гарантійних виплат. Види доплат. Гарантії для працівників. Компенсаційні виплати. Види компенсаційних виплат. Службове відрядження. Правова основа, порядок надання та оформлення службового відрядження.

Змістовий модуль 2. Дисципліна праці. Види відповідальності при порушенні трудового законодавства. Охорона праці. Трудові спори (конфлікти) і порядок їх розв'язання.

Тема 7. Дисципліна праці. Внутрішній трудовий розпорядок. Дисциплінарна відповідальність працівників. Поняття дисципліни праці по трудовому праву. Створення необхідних організаційних і економічних умов для нормальної високопродуктивної праці. Методи забезпечення дисципліни праці. Повноваження трудових колективів в забезпеченні трудової дисципліни. Заходи суспільного впливу за порушення трудової дисципліни. Правила внутрішнього трудового розпорядку, їх види, порядок затвердження і зміст. Правове регулювання внутрішнього трудового розпорядку. Обов'язки і права працівників. Переваги і соціальні пільги працівникам. Обов'язки і права роботодавців. Методи забезпечення трудової дисципліни. Поняття, підстави, види заохочень і порядок їх застосування.

Поняття і види дисциплінарної відповідальності працівників. Види суб'єктів дисциплінарної відповідальності. Відмінність загальної дисциплінарної відповідальності у трудовому праві від спеціальної. Статути (положення) про дисципліну праці. Дисциплінарний проступок. Елементи дисциплінарного проступку. Види дисциплінарних стягнень і порядок їх застосування. Догана. Звільнення. Додаткові заходи впливу на порушників трудової дисципліни та їх застосування.

Тема 8. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин. Поняття і значення матеріальної відповідальності працівників за шкоду, вчинений підприємству, установі, організації. Підстави і умови матеріальної відповідальності працівників. Ознаки матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності працівників. Обмежена матеріальна відповідальність. Повна матеріальна відповідальність. Підвищена (кратна) матеріальна відповідальність. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність. Розміри матеріальної відповідальності. Порядок відшкодування шкоди, завданої працівником підприємству, установі, організації. Матеріальна відповідальність підприємств, установ, організацій за шкоду, заподіяну працівникам у зв'язку з виконанням ними трудових обов'язків. Випадки настання матеріальної відповідальності роботодавця. Склад виплат при відшкодуванні шкоди працівникові. Обставини, що можуть бути враховані при визначенні розміру відшкодування.

Тема 9. Охорона праці працівників на виробництві. Нагляд та контроль за додержанням законодавства про працю. Нагляд і контроль за дотриманням законодавства про працю і правил по охороні праці. Поняття охорони праці по трудовому праву. Загальні положення Закону України «Про охорону праці». Гарантії прав громадян на охорону праці. Державне управління охороною праці. Принципи державної політики в галузі охорони праці. Організація охорони праці на виробництві. Правила по техніці безпеки та виробничої санітарії. Інструктаж працівників про дотримання правил по техніці безпеки і виробничої санітарії. Медичні огляди. Засоби індивідуального захисту для працівників в шкідливих умовах праці. Охорона праці жінок, неповнолітніх, осіб з

пониженою працездатністю (інвалідів). Реабілітаційна допомога. Основні види реабілітаційної допомоги. Правовий статус молоді у трудових правовідносинах. Державний нагляд і суспільний контроль за охороною праці. Економічне стимулювання охорони праці. Відповідальність працівників за порушення законодавства про охорону праці. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Повноваження комісії з розслідування нещасних випадків. Склад комісії. Обов'язки комісії. Нещасні випадки пов'язані з виробництвом. Нещасні випадки не пов'язані з виробництвом. Спеціальне розслідування нещасних випадків. Звітність та інформація про нещасні випадки.

Тема 10. Трудові спори (конфлікти) і порядок їх розв'язання. Поняття і види трудових спорів. Причини виникнення трудових спорів на виробництвах, установах, організаціях. Органи розгляду трудових спорів. Індивідуальні трудові спори та органи, що їх розглядають (КТС та суд). Комісії по трудовим суперечкам (КТС), їх організація, склад і компетенція. Порядок роботи КТС. Строки при вирішенні трудових спорів. Компетенція КТС. Виконання рішень КТС. Розгляд трудових суперечок в судовому порядку. Колективні трудові спори та органи, що їх розглядають (примирна комісія та трудовий арбітраж). Сторони колективного трудового спору. Спори, які розглядаються примирною комісією. Спори, які розглядаються трудовим арбітражем. Розгляд трудових спорів в порядку підпорядкованості. Національна служба посередництва та примирення. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів. Умови проведення страйку. Порядок проведення страйку. Випадки обмеження застосування страйку. Страйки, що визнаються незаконними.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб.	с.р.		л	п/с	лаб.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Предмет, метод, система, джерела, принципи та функції трудового права. Трудові правовідносини. Колективні договори та угоди.										
Тема 1 Поняття, функції та система трудового права. Принципи та джерела трудового права.	6	2			4					
Тема 2. Поняття, склад та види трудових правовідносин. Суб'єкти трудового права.	8	2	2		4					
Тема 3. Поняття та порядок укладення трудового договору	10	2	2		6					
Разом за змістовим модулем 1	24	6	4		14					
Змістовий модуль 2. Забезпечення зайнятості та працевлаштування громадян України. Робочий час. Час відпочинку. Оплата праці.										
Тема 4. Правове забезпечення зайнятості та працевлаштування населення	10	2	2		6					
Тема 5. Робочий час та час відпочинку	10	2	2		6					
Тема 6. Оплата праці. Гарантійні та компенсаційні виплати.	10	2	2		6					

Разом за змістовим модулем 2	30	6	6	18					
Змістовий модуль 3. Дисципліна праці. Види відповідальності при порушенні трудового законодавства. Охорона праці. Трудові спори (конфлікти) і порядок їх розв'язання.									
Тема 7. Дисципліна праці. Внутрішній трудовий розпорядок. Дисциплінарна відповідальність працівників	9	2	1	6					
Тема 8. Матеріальна відповідальність сторін трудових правовідносин	7	2	1	4					
Тема 9. Охорона праці працівників на виробництві. Нагляд та контроль за додержанням законно давства про працю.	10	2	2	6					
Тема 10. Трудові спори (конфлікти) і порядок їх розв'язання	10	2	2	6					
Разом за змістовим модулем 3	36	8	6	22					
Усього годин	90	20	16	54					

5. Теми практично-семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Трудові правовідносини. Види трудових правовідносин. Підстави виникнення трудових правовідносин.	2
2	Колективні договори та угоди. Види колективних договорів. Поняття і форми зайнятості. Працевлаштування та система органів з працевлаштування. Поняття безробітного та його правовий статус. Державні гарантії у сфері зайнятості	2
3	Трудовий контракт та сфера його застосування. Особливості укладення трудового договору між працівником та фізичною особою. Випробування при прийнятті на роботу. Особливості праці тимчасових працівників. Особливості праці сезонних працівників. Сумісництво. Суміщення професій (посад). Випробування при прийнятті на роботу. Юридичне оформлення трудового договору.	2
4	Загальні підстави припинення трудового договору. Відсторонення від роботи. Розірвання трудового договору: - з ініціативи працівника; - у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці; - у випадку виявленої невідповідності працівника займаній посаді або виконуваній роботі внаслідок недостатньої кваліфікації або стану здоров'я, які перешкоджають продовженню даної роботи; - у випадку систематичного порушення трудової дисципліни працівником; - у випадку прогулу; - у випадку поновлення на роботі працівника, який раніше	2

	виконував цю роботу; - у випадку появи на роботі у нетверезому стані; - у випадку вчинення працівником за місцем роботи розкрадання майна власника; - у випадку одноразового грубого порушення трудових обов'язків; -у випадку вчинення працівником аморального проступку	
5	Режим робочого часу та його види: - робота змінами; - гнучкий графік роботи; - роздроблений робочий день; - вахтовий метод організації роботи. Надурочна робота. Облік робочого часу	2
6	Поняття та види часу відпочинку, відпусток. Поняття та види часу відпочинку. Види відпусток: - щорічна основна відпустка; -щорічна додаткова відпустка за роботу із шкідливими і важкими умовами праці; - щорічна додаткова відпустка за особливий характер праці; - соціальні відпустки; - відпустки без збереження заробітної плати та інші. Стаж роботи, що дає право на щорічну основну відпустку. Порядок надання відпусток	2
7	Поняття правове регулювання праці. Преміювання працівників. Поняття та види заохочень.	2
8	Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Юридична відповідальність за порушення трудової дисципліни	2
Всього		16

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин, д/ф, з/ф
1	Система трудового права Поняття і основні принципи трудового права	2
2	Поняття та структура трудових правовідносин Поняття і класифікація суб'єктів трудового права	2
3	Колективні договори та угоди Форма і зміст колективного договору	3
4	Державні гарантії у сфері зайнятості Додаткові гарантії зайнятості для окремих категорій населення	3
5	Трудовий договір та його відмінність від цивільно-правових угод. Види трудових договорів. Поняття, сторони і умови укладення трудового договору. Контракт як вид трудового договору. Трудовий договір про сумісництво та інші види.	4
6	Припинення трудового договору. Розірвання трудового договору. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Підстави розірвання трудового договору з ініціативи власника.	2

	Розірвання трудового договору в зв'язку із змінами в організації виробництва і праці та інші види припинення і розірвання трудового договору..	
7	Робочий час. Поняття і види робочого часу. Нормальна тривалість робочого часу. Режим робочого часу, порядок його встановлення та облік. Скорочений робочий час і його відмінність від неповного. Ненормований робочий час і його застосування. Графіки змінності і гнучкі графіки роботи. Режим з вахтовим методом організації робіт. Поняття і порядок застосування надурочних робіт	4
8	Поняття та види часу відпочинку Перерви протягом робочого дня. Щоденний та щотижневий відпочинок. Святкові і неробочі дні.	3
9	Поняття оплати праці. Заробітна плата Поняття і структура заробітної плати. Порядок і строки виплати заробітної плати.	3
10	Правове регулювання відпусток Щорічна основна відпустка і порядок її надання. Щорічна додаткова відпустка за роботу із шкідливими і важкими умовами праці. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки, їх види та порядок надання.	3
11	Система оплати праці і її види. Гарантійні та компенсаційні виплати. Правова охорона заробітної плати.	3
12	Трудова дисципліна, методи її забезпечення Поняття і види заохочень та порядок їх застосування. Поняття і види дисциплінарної відповідальності. Види дисциплінарних стягнень і порядок їх застосування.	3
13	Матеріальна відповідальність її відмінність від цивільно-правової відповідальності Умови настання матеріальної відповідальності. Обмежена матеріальна відповідальність і випадки її застосування. Повна матеріальна відповідальність і випадки її застосування. Підвищена матеріальна відповідальність і випадки її застосування.	3
14	Правове забезпечення здоров'я на виробництві Поняття охорони праці та її організація на підприємстві. Особливості охорони праці жінок. Праця вагітних жінок і жінок, які мають неповнолітніх дітей. Правова охорона праці неповнолітніх. Охорона праці осіб зі зниженою працездатністю.	3
15	Організація виробничого навчання	3
16	Трудові спори. Поняття, види і причини виникнення трудових спорів. Комісії по трудових спорах, їх організація і компетенція. Розгляд трудових спорів у судовому порядку.	3
17	Пенсійне страхування в Україні	3
18	Державний нагляд і контроль у сфері трудових відносин	4
	Разом	54

До самостійної роботи відноситься:

[1] – підготовка до лекцій, практичних і семінарських занять;

[2] – підготовка презентацій за визначеною темою.

9. Методи навчання

Лекції із застосуванням методів пояснювально-ілюстративного (мультимедійні презентації) викладання, обговорення проблемних ситуацій та диспуту; практично-семінарські заняття з наочними демонстраціями; виконання індивідуальних завдань.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточне контрольне опитування, оцінювання семінарських доповідей та виконання індивідуальних завдань; підсумковий контроль – залік. В обов'язковому порядку здійснюється облік відвідування студентами усіх видів занять.

Критерії оцінювання навчальних досягнень

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	вільно володіє програмним матеріалом. Розуміє та може змістовно викласти особливості нормативно-правового регулювання трудових правовідносин. Характеризує законодавчі акти в сфері охорони та регулювання трудових правовідносин, володіє глибокими і міцними знаннями та здатний використовувати їх у нестандартних ситуаціях. Аналізує вплив законодавчого забезпечення щодо регулювання трудових правовідносин, робить відповідні висновки й узагальнення. Використовує додаткові джерела та матеріали; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності; вирішує творчі завдання; відрізняє упереджену інформацію від об'єктивної; здатен сприйняти іншу позицію як альтернативну; виконує 95-100% від загальної кількості тестів.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних завдань при виконанні самостійної роботи. Виконав та успішно здав всі практичні роботи.
Добре	самостійно висвітлює визначення основних понять і термінів, характеризує законодавчі акти в сфері регулювання трудових правовідносин; висвітлює сучасні проблемні питання. Дає розгорнуту відповідь, пояснюючи логіку суджень, наводить приклади. Разом з тим, студент допускає окремі помилки та неточності, що не впливає на загальний характер відповіді. Студент не розкриває власне бачення шляхів вдосконалення нормативно-правового регулювання в сфері трудових правовідносин.	правильно вирішив більшість практичних завдань; має стійкі навички їх виконання. Практичні роботи здані.

Задовільно	знання студента завчені з підручника чи навчального посібника, висвітлює їх за допомогою конспекта чи викладача. Дає нечіткі визначення основних понять і термінів. Відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів, допускає значні помилки.	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Виконав більшу частину практичних робіт.
Незадовільно з можливістю повторного складання	студент не володіє матеріалом, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, відсутні сформовані уміння та навички. Не виконав жодної практичної роботи.
Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом не орієнтується в предметі, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету	не виконав жодної практичної роботи, може виконати лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет, методи, джерела трудового права.
2. Сфера дії норм трудового права.
3. Підзаконні нормативно-правові акти як джерела трудового права. Локальні правові акти як джерела трудового права.
4. Міжнародно-правові акти про працю як джерела трудового права.
5. Поняття та класифікація суб'єктів трудового права. Працівник як суб'єкт трудового права. Работодавець як суб'єкт трудового права. Фізична особа як суб'єкт трудового права. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права.
6. Категорії осіб, які належать до зайнятого населення в Україні.
7. Підстави виникнення трудових правовідносин.
8. Колективний договір, його сторони та сфера укладення.
9. Поняття і форми зайнятості.
10. Працевлаштування та система органів з працевлаштування.
11. Поняття безробітного та його правовий статус.
12. Поняття та сторони трудового договору.
13. Трудовий контракт та сфера його застосування.
14. Особливості укладення трудового договору між працівником та фізичною особою.
15. Випробування при прийнятті на роботу.
16. Особливості праці тимчасових працівників. Особливості праці сезонних працівників.
17. Сумісництво. Суміщення професій (посад).
18. Відмінність переведення від переміщення. Тимчасове переведення працівника на іншу роботу, не обумовлену трудовим договором, та в разі простою.
19. Зміна істотних умов праці.
20. Атестація працівників.
21. Відсторонення від роботи.
22. Припинення трудового договору.
23. Розірвання трудового договору.
24. Звільнення працівника. Правові наслідки незаконного звільнення.
25. Режим робочого часу та його види. Скорочений робочий час. Неповний робочий час. Робота змінами.

26. Гнучкий графік роботи. Роздроблений робочий день. Вахтовий метод організації роботи.
27. Облік робочого часу.
28. Поняття надурочних робіт і порядок їх проведення.
29. Ненормований робочий час.
30. Підстави відкликання з щорічної відпустки.
31. Поняття та види часу відпочинку.
32. Право на відпустку.
33. Поняття і види відпусток.
34. Щорічна основна відпустка.
35. Щорічна додаткова відпустка за роботу із шкідливими і важкими умовами праці.
36. Щорічна додаткова відпустка за особливий характер праці.
37. Соціальні відпустки.
38. Відпустки без збереження заробітної плати.
39. Обчислення стажу роботи, що дає право на щорічну відпустку.
40. Порядок надання щорічних відпусток.
41. Перенесення щорічної відпустки.
42. Поділ щорічної відпустки на частини.
43. Грошова компенсація за невикористані щорічні відпустки.
44. Порядок надання соціальних відпусток.
45. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням.
46. Творча відпустка та порядок її надання.
47. Дисциплінарна відповідальність та її види. Строки та порядок накладення дисциплінарних стягнень.
48. Заходи громадського впливу до порушників трудової дисципліни.
49. Поняття та види заохочень.
50. Поняття, підстава та умови матеріальної відповідальності. Обмежена матеріальна відповідальність. Повна матеріальна відповідальність.
51. Порядок відшкодування матеріальної шкоди, заподіяної працівником.
52. Поняття, зміст і значення правового забезпечення охорони праці.
53. Нормативно-правові акти з охорони праці.
54. Правова охорона праці неповнолітніх.
55. Правова охорона праці жінок.
56. Правова охорона праці осіб зі зниженою працездатністю.
57. Поняття і види трудових спорів. Трудовий арбітраж.
58. Страйк як крайній засіб вирішення колективних трудових спорів.
59. Строки виплати заробітної плати.
60. Строки розрахунку при звільненні.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль										Контроль а роботи за змістовим модулем 1-3*	Сума балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2			Змістовий модуль №3					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	20	100
8	8	8	8	8	8	8	8	8	8		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів

Підсумковий контроль (контрольна робота) за змістовим модулем здійснюється у формі письмових тестових завдань після завершення вивчення всього навчального матеріалу (змістовних модулів 1-3). Тестові письмові завдання для модульної контрольної роботи складаються з 20 тестових завдань і відповідають змісту навчального матеріалу навчального курсу. За кожну правильну відповідь на одне тестове завдання студент отримує 1 бал.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма та силабус навчальної дисципліни; опорні конспекти лекцій; підручники і навчальні посібники, законодавства України; мультимедійні презентації; плани практично-семінарських занять; навчально-методичні матеріали та питання для поточного і підсумкового контролю; питання і завдання для самостійної роботи, тестові завдання.

14. Рекомендована література

Основна

1. Бойко М. Д. Трудове право України : навч. посібник для студентів ВНЗ. 3-тє вид., перероб. і допов. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 391 с.
2. Іванов Ю. Ф., Іванова М. В., Кононенко Л. М. Трудове право України: Навч. посіб. К.: ВПЦ АМУ, 2012. 352 с.
3. Іншин М. І., Щербина В. І. Трудове право України : підручник. Харків : Діса плюс, 2014. 499 с.
4. Мельник К. Ю. Трудове право України : підручник. Храків: Золота миля, 2014. 479 с.
5. Ротань В. Г., Зуб І. В., Сонін О. Є. Науково-практичний коментар законодавства України про працю. К., Алерта; ЦУЛ, 2011. 672 с.
6. Прилипка С. М., Ярошенко О. М., Костюченко О. Є., Підкопай Д. С. Трудове право: України в схемах і таблицях : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Х.: ФІНН, 2010. 557 с.
7. Сьомич М.І. Трудове право: Навчальний посібник; Полтавська державна аграрна академія, Видавництво «Інтер – М», Запоріжжя, 2016. 210 с.
8. Трудове право України: Підруч. / за заг. ред. М. І. Іншина, В. Л. Костюка. Київ: Юрінком Інтер. 2019. 600 с.
9. Трудове право. Підручник. За заг.ред. О.М. Ярошенка. Харків:Право, 2019. 544 с.

Основна нормативна база:

1. Конституція України, прийнята 28 червня 1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1971. № 50. Ст. 375.
3. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 2. Ст. 4.
4. Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 52. Ст. 490.
5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату

працевдатності: Закон України від 23.09.1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 46. Ст. 403.

6. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 28.12.2014 р. № 77-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 11. Ст.75.

7. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 24. Ст. 243.

8. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1995. № 17. Ст. 121.

9. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 36. Ст. 36.

10. Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку: Закон України від 16.12.1993 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 4. Ст. 18.

11. Про охорону праці: Закон України від 14.10.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 49. Ст. 668.

12. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1998. № 34. Ст. 227.

13. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 45. Ст. 397.

Додаткова (допоміжна) література

1. Базалійська Н. П. Світовий досвід управління трудовою діяльністю персоналу в країнах з розвинутою ринковою економікою. *Інноваційна економіка: науково-виробничий журнал*. Тернопіль, 2015. № 1 (56). С. 138-142.

2. Блуашвілі Н. Захист трудових прав працівників при банкрутстві підприємства. *Адміністративне право і процес : науково-практичний журнал*. Київ, 2014. № 1 (7). С. 232-240.

3. Бондарчук С. Праця неповнолітніх. *Праця і закон*. 2013. № 1.

4. Вавженчук С. Правовий статус працівника як суб'єкта охорони трудових правовідносин. *Підприємництво, господарство і право : щомісячний науково-практичний юридичний журнал*. Київ, 2015. № 5 (233). С. 16-19.

5. Венедіктов С. В. Щодо сучасного стану реформування трудового законодавства в Україні. *Держава і право : збірник наукових праць : юридичні і політичні науки*. Київ, 2014. Вип. 63. С. 145-150.

6. Ганіч Л. В. Формування сучасної системи управління трудовим потенціалом в Україні. *Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць*. Одеса, 2014. № 1 (52). С. 8-12.

7. Горіна Г., Панич О. Обмеження щодо роботи за сумісництвом. *Праця і закон* 2014. № 1.

8. Дощенко А. В. Розвиток дистанційної зайнятості як складова трансформації соціально-трудової сфери. *Ринок праці та зайнятість населення : виробничо-практичний науковий журнал*. Київ, 2014. № 4 (41). С. 21-25.

9. Забродська К. Пільги та компенсації для державних службовців. *Праця і закон*. 2013. № 1.

10. Захарова О.В. Аналіз трудових показників : навч. посібник для студентів ВНЗ. Донецьк : Ноулідж, Донецьке відділення, 2014. 461 с.

11. Зленко А. Особливості української трудової міграції. *Зовнішні справи: науковий журнал*. Київ, 2015. № 2. С. 56-57.

12. Іншин М. Значення захисту трудових прав працівників у становленні правової держави. *Вісник Національної академії правових наук України : збірник наукових праць*. Харків, 2014. № 2 (77). С. 66-71.

13. Іншин М., Щербина В. Сучасне бачення предмета трудового права України. *Приватне право*. 2013. № 2.

14. Кашира Л. Переведення працівників на роботу в іншу місцевість. *Праця і закон* 2014. № 2.

15. Кодинець А. Договірні відносини, що виникають у зв'язку із створенням об'єктів інтелектуальної власності при виконанні трудового договору. *Вісник Національної академії прокуратури України*. Київ, 2015. № 1 (39). С. 35-41.
16. Коломієць О. Регулювання зайнятості літніх людей: від підвищення пенсійного віку до створення умов для реалізації трудового потенціалу. *Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал*. Київ, 2014. № 2. С. 23-28.
17. Коляденко Н.В. Теоретико-методичні основи та інструментарій сприяння розвитку трудової активності і конкурентоспроможності інвалідів на ринку праці : монографія. Київ : ІПК ДСЗУ, 2014. 233 с.
18. Крижановська А. Відшкодування моральної шкоди за трудовим законодавством України. *Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика*. Київ, 2013. № 8 (134). С. 66-70.
19. Кутومانов Д.Є. Методи забезпечення трудової дисципліни: теоретико-прикладні аспекти : монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 446 с.
20. Кучерук О. Порушення трудового законодавства: відповідальність. *Праця і закон* 2014. № 1.
21. Парапан М., Приходько М. Робота із шкідливими умовами праці: компенсації працівникам. *Праця і закон*. 2014. № 2.
22. Петрик О.Л. Зміст основних соціальних і трудових гарантій науково-педагогічних працівників. *Науковий вісник Академії муніципального управління : збірник наукових праць*. Київ, 2015. С. 241-249.
23. Рибчун С. Внутрішні та зовнішні сумісники. *Праця і закон* 2014. №1.
24. Синенко С.В. Правові проблеми припинення трудового договору з працівниками транспорту. *Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис*. Київ, 2015. № 1. С. 161-165.
25. Слабенко А. Деякі особливості розірвання трудового договору з ініціативи власника. *Юридичний журнал : аналітичні матеріали, коментарі, судова практика*. Київ, 2014. № 11/12 (137/138). С. 175-176.
26. Стаканов Р. Д. Механізм інтеграції України в європейський ринок праці в умовах підписання Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС. *Актуальні проблеми міжнародних відносин : збірник наукових праць*. Київ, 2014. Вип. 119, (ч. 2). С. 116-121.
27. Яворська А. Особливості зайнятості та відродження трудового потенціалу. *Україна: аспекти праці : науково-економічний та суспільно-політичний журнал*. Київ, 2014. № 6. С. 46-51.
28. Яковенко О.А. Тенденції правового регулювання контракту як особливого виду трудового договору. *Часопис Київського університету права : український науково-теоретичний часопис*. Київ, 2014. № 1. С. 391-395.
29. Яцкевич І.І. Правове регулювання юридичних гарантій трудових прав внутрішньо переміщених осіб: проблеми та тенденції їх вирішення. *Держава і право : збірник наукових праць*. Київ, 2015. С. 303-313.

13. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу : <http://portal.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України "Урядовий портал України". Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/>.
3. Портал Лига Закон : Закони України, последние новости Украины. Режим доступу : <http://www.ligazakon.ua/>.
4. Офіційний сайт Інституту проблем законодавства ім. Ярослава Мудрого. Режим доступу: <http://www.legality.kiev.ua/>.